

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/187/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3115224405
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 04. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ivan Kubínyi
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2021:3115224405.2

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Ivana Kubínyiho a sudkýň JUDr. Gabriely Janákovvej a Mgr. Martiny Trnavskej v spore žalobcu: CS-MTRADE, s.r.o., so sídlom Průmyslová 526, Pardubice, Česká republika, IČO: 27 465 471, zast. AK Dlhopolec s.r.o., so sídlom Nám. SNP 27, Zvolen, IČO: 36 867 306, proti žalovanému: D.. J. T., trvale bytom Q. XX, A., o zaplatenie 14.981,76 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 22. mája 2019, č.k. 26C/104/2015-51, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie r u š í a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. žalobu zamietol a výrokom II. priznal žalovanému náhradu trov konania v hodnote 100 %, pričom uviedol, že o jej výške rozhodne súdny úradník po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením. Rozhodoval na základe žaloby, ktorou sa žalobca domáhal od žalovaného zaplatenia sumy 14.981,76 eur s príslušenstvom titulom náhrady škody. Škoda mala žalobcovi vzniknúť v dôsledku trestnej činnosti žalovaného, ktorej sa dopustil tým, že ako konateľ spoločnosti ActiveHouse s.r.o. objednal u žalobcu tovar a po vystavení a splatnosti faktúr zmaril uspokojenie jeho nároku tým, že uspokojil záväzky neskôr splatných faktúr iných veriteľov, pričom v čase nákupu tovaru bola spoločnosť ActiveHouse s.r.o. v predĺžení, čím žalobcu znevýhodnil a znemožnil uspokojenie jeho pohľadávok voči spoločnosti ActiveHouse s.r.o. a spôsobil mu škodu vo výške žalovanej sumy. Takýmto konaním spáchal prečin zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 ods. 1 Trestného zákona, za ktorý bol právoplatne odsúdený trestným rozkazom Okresného súdu Trenčín zo dňa 28.01.2015, sp. zn. 3T/50/2014. S nárokom na náhradu škody bol odkázaný na občianske súdne konanie.

2. Súd prvej inštancie konštatoval, že napriek tomu, že vo vymedzení skutku, ktorým sa žalovaný dopustil trestného činu, je uvedené, že svojim konaním spôsobil žalobcovi škodu, neznamená to bez ďalšieho, že civilný súd nemôže sám posúdiť zodpovednosť žalovaného za škodu podľa Občianskeho alebo Obchodného zákonníka. S poukazom na §§ 13 ods. 1 a 133 ods. 1 Obchodného zákonníka súd prvej inštancie uviedol, že žalovaný bol konateľom, teda štatutárnym orgánom spoločnosti ActiveHouse s.r.o. Zo skutkových tvrdení, aj z výroku trestného rozsudku je zrejmé, že k tvrdenej škode došlo v súvislosti s konaním žalovaného ako konateľa spoločnosti. Pritom konanie uskutočnené štatutárnym orgánom spoločnosti zaväzuje spoločnosť, a nie štatutárny orgán, konateľa ako fyzickú osobu. Žalovaný konal menom spoločnosti, nie vo svojom mene, a preto právne dôsledky konania žalovaného ako konateľa podľa súdu prvej inštancie zaväzujú spoločnosť. Žalovaný nezodpovedá žalobcovi za vzniknutú škodu. Za škodu zodpovedá spoločnosť bez ohľadu na skutočnosť, že v konaní žalovaného bola zistená trestná činnosť. Súd prvej inštancie zdôraznil, že aj keď je spôsobenie škody na cudzom majetku znakom skutkovej podstaty prečinu zvýhodňovania veriteľa, za ktorý bol žalovaný odsúdený v trestnom konaní, nie je tým vylúčená aplikácia § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Odsúdenie konateľa právnickej osoby v trestnom konaní nemá vplyv na posúdenie jeho pasívnej vecnej legitímácie v civilnom konaní o

náhradu škody. Konanie konateľa spoločnosti je konaním spoločnosti a podľa § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka konateľ spoločnosti za škodu takto spôsobenú nezodpovedá, účinky a dôsledky tohto konania zaväzujú spoločnosť. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaný nie je v spore pasívne vecne legitimovaný, a preto žalobu ako nedôvodnú zamietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu. Poukázal na to, že § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka súd prvej inštancie nepoužil správne. Aplikácia zásady z tohto ustanovenia sa vzťahuje najmä na vzťahy pracovnoprávne, keď zamestnanec pri plnení pracovných povinností spôsobí škodu tretej osobe. Súd prvej inštancie toto ustanovenie však vyložil príliš extenzívne. Odôvodnená je aplikácia na oblasť iných ako pracovnoprávných vzťahov, odborná literatúra v tejto súvislosti zmieňuje spolupracovníkov alebo subdodávateľov pri ich činnosti pre spoločnosť, ak spoločnosťou boli pre túto činnosť použité. Odlišná situácia však nastáva pri členoch štatutárnych orgánov obchodných spoločností, tí potrebné charakteristiky práce, využitia či použitia pre spoločnosť nevykazujú. Ich postavenie je odlišné od ostatných osôb, nedostávajú pokyny alebo príkazy, sami ich vydávajú. Žalovaný bol jediným spoločníkom a konateľom obchodnej spoločnosti ActiveHouse s.r.o. Ako konateľ spoločnosti za svoju činnosť zodpovedá valnému zhromaždeniu, ktoré ho do funkcie menovalo a malo právomoc odvolať, prípadne mu mohlo uložiť pokyny v súvislosti s obchodným vedením spoločnosti. Žalovaný vykonávajúc súčasne funkciu spoločníka a konateľa nemohol uložiť pokyn sám sebe, sám sebe nemohol nič prikázať, ani sa nechať pre určitú činnosť využiť. Aplikácia § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka je preto vylúčená. Z uvedeného dôvodu súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil a správne mal na vec aplikovať všeobecné ustanovenie o náhrade škody, teda § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého žalovaný zodpovedá za škodu vzniknutú porušením právnej povinnosti. Žalovanému je možné pričítať porušenie právnej povinnosti na podklade Trestného zákona, Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka a tiež zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Žalovaný zrušil obchodnú spoločnosť, kde bol konateľom, tak, že ju zlúčil s nástupníckou spoločnosťou, ktorá je ale nástupníckou spoločnosťou aj niekoľkých ďalších spoločností a sama podnikateľskú činnosť nevykonáva. Záonné vymedzenie pôsobnosti konateľa je uvedené v § 133 a nasl. Obchodného zákonníka. Žiadne zákonné ustanovenie žalovanému neukladá páchať trestnú činnosť a porušovať právne predpisy. Žalovaný svojim konaním nesledoval záujem spoločnosti, za ktorú konal, sledoval záujem vlastný alebo záujem tretích osôb. Preto ak by sa aj pripustila aplikácia § 420 ods. 2 Obchodného zákonníka, jednalo by sa o exces z aplikácie dotknutého ustanovenia, pretože konanie žalovaného nevykazovalo vecný vzťah k plneniu úloh podnikateľa v rámci jeho činnosti. Na tomto základe žalobca v odvolaní uviedol, že súd prvej inštancie vôbec nehodnotil existenciu vecného vzťahu medzi konaním žalovaného a plnením podnikateľských úloh spoločnosti, nehodnotil, aký záujem žalovaný protiprávnym konaním sledoval. Z toho potom vyplynuli nesprávne právne závery o chýbajúcej pasívnej legitímácii žalovaného. Mal za to, že pasívna legitímácia žalovaného vyplýva z § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pričom neexistuje dôvod pre výluk z aplikácie tohto ustanovenia. Podotkol, že rozhodnutie vníma ako veľmi nespravodlivé, keď súd páchatelovi trestného činu priznal viac správ, ako osobe poškodenej trestným činom. Na tomto základe žiadal odvolací súd o zmenu napadnutého rozhodnutia tak, že žalobe vyhovie a prizná mu nárok na náhradu trov konania, eventuálne tak, aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

4. K podanému odvolaniu sa písomne žalovaný vyjadril. Zotrval na svojom stanovisku, ktoré prezentoval v konaní pred súdom prvej inštancie, podľa ktorého nie je pasívne vecne legitimovaný. Preto sa stotožnil s napadnutým rozsudkom a žiadal ho ako vecne správny potvrdiť.

5. V replike žalobca zotrval na podanom odvolaní. Doplnil, že Najvyšší súd SR v uznesení zo dňa 29.11.2018, sp. zn. 8Cdo 82/2018, uviedol, že pokiaľ je znakom skutkovej podstaty trestného činu, za ktorý bol žalovaný právoplatne odsúdený, spôsobenie škody, potom si súd rozhodujúci o žalobe poškodeného, ktorý bol so svojím nároku na náhradu škody spôsobenej takýmto trestným činom odkázaný na občianskoprávne konanie, nemôže vytvoriť vlastný názor na to, či žalobcovi bola spôsobená škoda a kto ju spôsobil. Ústavne konformný výklad § 193 ods. 1 CSP totiž vyžaduje, aby súd rozhodujúci v občianskom konaní o náhrade škody spôsobenej trestným činom bol viazaný právoplatným odsudzujúcim rozsudkom trestného súdu. Upozornil aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 17.05.2012, sp. zn. 1Obdo 41/2011, v ktorom považoval za kľúčové, že zodpovednosť škodcov na škodu spôsobenú trestným činom treba posudzovať v zmysle § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti. Záverom zdôraznil,

že civilné súdy rozhodujúce o škode si nemôžu vytvoriť vlastný názor na to, či bola trestným činom spôsobená škoda a kto ju spôsobil, ak tieto skutočnosti vyplývajú z výrokovej časti odsudzujúceho rozsudku, resp. alternatívne trestného rozkazu. Môžu rozhodovať výlučne o výške škody, nie o danosti základu tohto nároku, škodcovi a poškodenom.

6. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 379 a § 380 ods. 1 CSP bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné zrušiť podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

7. Odvolací súd sa nestotožňuje s právnym posúdením súdu prvej inštancie o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného na základe ust. § 420 ods. 2 OZ.

8. Podľa § 420 ods. 2 OZ, škoda je spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je tým dotknutá.

9. Citované ustanovenie nie je aplikovateľné na konanie fyzickej osoby ako člena štatutárneho orgánu právnickej osoby. Ako správne uvádza žalobca, konanie štatutárneho orgánu právnickej osoby je priamo konaním právnickej osoby. Z povahy veci právnická osoba nedokáže konať inak ako prostredníctvom fyzických osôb. Ak sa jedná o konanie fyzických osôb vykonávajúcich funkciu štatutárneho orgánu, jedná sa o konanie samotnej právnickej osoby. Konanie štatutárneho orgánu právnickej osoby je tak v zmysle dikcie § 420 ods. 2 OZ činnosťou vykonávanou priamo právnickou osobou. Nejedná sa o konanie s použitím inej osoby.

10. Napriek nesprávnej aplikácii ustanovenia § 420 ods. 2 OZ zo strany súdu prvej inštancie, je v zásade všeobecne platný záver, že konanie uskutočnené štatutárnym orgánom právnickej osoby zaväzuje právnickú osobu, a nie fyzickú osobu vykonávajúcu funkciu štatutárneho orgánu. To aj v prípade konania, ktorým je spôsobená škoda a aj v tomto prípade je škoda v zásade spôsobená priamo právnickou osobou. Za takto spôsobenú škodu zodpovedá v zásade právnická osoba a nie fyzická osoba vykonávajúca funkciu štatutárneho orgánu.

11. Odlišná situácia však nastáva v prípade, že fyzická osoba v rámci výkonu funkcie štatutárneho orgánu právnickej osoby spácha trestný čin, ktorého znakom je spôsobenie škody a za tento trestný čin je právoplatne odsúdená. Takýmto právoplatným odsudzujúcim rozhodnutím je súd rozhodujúci o náhrade škody viazaný podľa ust. § 193 CSP. K rozsahu tejto viazanosti (v tom čase zakotvenej v obsahovo totožnom ustanovení § 135 ods. 1 OSP) prijal závery Ústavný súd SR v náleze z 23. novembra 2011 sp. zn. I. ÚS a konštatoval, že rozsah viazanosti všeobecného súdu rozsudkom vydaným v trestnom konaní pri rozhodovaní v občianskom súdnom konaní v prípadoch, v ktorých sa zákonné znaky skutkovej podstaty trestného činu zhodujú s okolnosťami relevantnými, resp. podstatnými pre rozhodnutie v občianskoprávnom konaní, nemožno obmedziť len na závery o protiprávnom konaní, t. j. o spáchaní trestného činu, a o tom, kto ho spáchal. Ústavný súd pritom odkázal na obdobné závery prijaté Najvyšším súdom SR v rozsudku z 29. apríla 1992 sp. zn. 2 Cz 16/92, uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 35/1993. Východiskom uvedeného právneho záveru je požiadavka na dodržanie princípu právnej istoty, ktorý nedovoľuje nerešpektovať právoplatné rozhodnutie súdu v trestnej veci.

12. Uvedené závery Ústavného súdu SR konkretizoval Najvyšší súd SR v rozhodnutí zo dňa 17.05.2012 sp. zn. 10Bdo/41/2011 a uviedol, že: „Pokiaľ je znakom skutkovej podstaty trestného činu, za ktorý bol žalovaný účastník právoplatne odsúdený, „spôsobenie škody na cudzom majetku“, potom si súd rozhodujúci o žalobe poškodeného, ktorý bol so svojím nárokom na náhradu škody spôsobenej takýmto trestným činom odkázaný na občianskoprávne konanie, nemôže vytvoriť vlastný názor na to, či žalobcovi bola trestným činom spôsobená škoda a kto ju spôsobil. Ústavne konformný výklad § 135 ods. 1 OSP totiž vyžaduje, aby súd rozhodujúci v občianskoprávnom konaní o náhrade škody spôsobenej trestným činom, bol viazaný právoplatným odsudzujúcim rozsudkom trestného súdu (jeho výrokovou časťou), a to vo vzťahu ku všetkým skutočnostiam, ktoré boli podmienkou odsúdenia páchatel'a za tento trestný čin. Zodpovednosť škodcu za škodu spôsobenú trestným činom treba potom posudzovať v zmysle §

420 ods. 1 Občianskeho zákonníka.“ S týmto právnym posúdením sa stotožnil Najvyšší súd SR aj vo svojej neskoršej rozhodovacej praxi, a to napríklad v rozhodnutí 8Cdo/82/2018 zo dňa 29.11.2018, na ktoré správne poukazuje v odvolaní aj žalobca.

13. Odvolací súd sa s uvedenými závermi Ústavného súdu SR a Najvyššieho súdu SR stotožňuje. V ich svetle neobstojí záver súdu prvej inštancie, že súd v občianskoprávnom konaní môže sám posúdiť zodpovednosť žalovaného za škodu podľa Občianskeho alebo Obchodného zákonníka aj napriek tomu, že vo vymedzení skutku, ktorým sa žalovaný dopustil trestného činu, je uvedené, že svojim konaním spôsobil žalobcovi škodu. Nesprávny bol preto záver súdu prvej inštancie, že žalovaný, hoci bol právoplatne odsúdený za trestný čin zvyhodňovania iného veriteľa pred žalobcom ako ďalším veriteľom, nie je vo veci pasívne vecne legitimovaný. V zmysle citovaných záverov Najvyššieho súdu SR naopak platí aj v tomto prípade, že zodpovednosť škodcu za škodu spôsobenú trestným činom treba posudzovať v zmysle § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

14. Vzhľadom na uvedené nesprávne právne posúdenie pasívnej vecnej legitimácie žalovaného odvolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. V ňom je súd prvej inštancie viazaný uvedeným právnym názorom o zodpovednosti za škodu na strane právoplatne odsúdeného páchatela trestného činu. Pre úplnosť odvolací súd uvádza, že povinnosť konateľa spoločnosti s ručením obmedzeným uhradiť záväzky spoločnosti môže byť daná aj za splnenia podmienok § 135a ods. 5 Obch. zák., ktorého použitie tiež zvažoval odvolací súd. Vyššie uvedenú právnu konštrukciu o zodpovednosti škodcu za škodu spôsobenú trestným činom podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka je však napokon v danom prípade potrebné považovať za príliehavejšiu.

15. Pre právne posúdenie otázky rozsahu škody je v ďalšom konaní potrebné vychádzať z právnych záverov vyplývajúcich aj z rozhodnutia Ústavného súdu SR zo dňa 03.07.2012, sp. zn. IV. ÚS 55/2012, že: „Škodou v prípade trestného činu zvyhodňovania veriteľa podľa § 240 Trestného zákona je hodnota zmarenej pohľadávky v tej jej časti, ktorá by bola inak pomerne uspokojená“. Inak vyjadrené: „škodou sa tu pritom rozumie (a to sa týka aj základnej skutkovej podstaty) škoda na majetku dotknutého veriteľa spočívajúca v tom, že neobdržal od dlžníka plnenie na uspokojenie svojej pohľadávky, teda nedošlo k dôvodne očakávanému prírastku na majetku poškodeného veriteľa, ktoré by bolo možné dosiahnuť, keby dlžník, ktorý je v úpadku, uspokojil pohľadávky všetkých svojich veriteľov pomerne, podľa zásad úpadkového práva, a neodčerpal svoj majetok na uspokojenie pohľadávky len zvyhodneného veriteľa. Ide v podstate o škodu v podobe ušlého zisku. Škoda (všetkých ukrátených veriteľov - pozn. odvolacieho súdu) preto predstavuje rozdiel medzi sumou, ktorou bola uspokojená pohľadávka zvyhodneného veriteľa, a sumou, ktorá by tomuto veriteľovi prináležala pri pomernom uspokojení, pretože práve tento rozdiel predstavuje sumu, o ktorú boli ostatní veritelia poškodení. Ide o hodnotu tej časti pohľadávky, ktorej pomerne uspokojenie inak mohol veriteľ dosiahnuť, ak by nedošlo k prednostnému uspokojeniu iného veriteľa. Škodou teda nie je automaticky celá výška pohľadávky znevýhodneného veriteľa. [...] Celkom určite to nemôže byť plná výška neuhradenej splatnej pohľadávky poškodeného veriteľa, keďže dlžník na plnú úhradu pohľadávky zvyhodneného veriteľa a zároveň na plnú úhradu pohľadávky poškodeného veriteľa nedisponuje dostatočným majetkom.“ (P. Šamko - Trestné činy poškodzujúce veriteľov, Wolters Kluwer, 2020, s. 176).

16. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v novom rozhodnutí vo veci (§ 396 ods. 3 CSP).

17. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).